

далече задъ граница, нѣмаше тогава изгледъ за университетска кариера въ Австрия. Причината за туй лежеше едно въ неизравненитѣ пражки отношения, гдето въ факултета се борѣха една срещу друга три партии: чуждитѣ нѣмци, австрийскитѣ нѣмци и чехитѣ, и второ въ опозицията къмъ хора, чиито имена възбуждаха неприятни спомени отъ 1871 г. Отъ друга страна българитѣ още презъ руското окупационно управление, когато Дриновъ бѣше пръвъ директоръ на просвѣщението, канѣха К. Иречекъ у себе въ освободеното отечество. Презъ второто си престояване въ Дубровникъ той получи покана отъ дветѣ правителства—на княжество България и на автономната провинция Източна Румелия, да постожи на служба у тѣхъ. Софийското правителство му предлагаше длъжността главенъ секретаръ въ министерството на народната просвѣта съ 10,000 лева годишна заплата и контрактъ за петъ години. Решението бѣ тежко, защото да приеме значеше да се откаже за много години, а негли и за винаги отъ щастливо захванатата научна и университетска дейностъ. Едни известия рисуваха нова България като цѣлъ хаосъ, други превъзнасяха напредъка и реда въ освободената земя. Въ началото на ноемврий 1879 г. К. Иречекъ замина презъ Виена за Ломпаланка и отъ тамъ презъ рано заснѣжения Балканъ за София. Нѣколко деня по-късно цѣлото това пѣтуване може би нѣмаше да стане. Че първото българско министерство стои на тръне и че въ своитѣ комбинации при изборитѣ то си е направило зле смѣткитѣ, узна скоро цѣлъ свѣтъ. Първитѣ си впечатления отъ новото жилище Иречекъ описа въ статията: „Z nového Bulharska“ въ Osvěta 1881 г.

Въ България К. Иречекъ остана петъ години безъ два месеца (1879—1884). Първиятъ развой на новата държава много го интересуваше; знаеше добре литературата върху Гърция и Сърбия следъ освобождението имъ отъ турското иго. Въ Източна Румелия бѣха на власт коренни граждани, въ българското княжество—емигранти, българи, които сж живѣли преди това въ Румѣния, Русия, въ разни други държави, или поне въ столицата на османското царство, въ Цариградъ. Имаше между тѣхъ хора и съ баснословно, не съвсемъ изяснено минало. Първата зима въ новата държава бѣше единъ видъ „карнавалъ на свободата“; хората несъзнателно разиграваха комедия, като се препираха въ политическитѣ събрания и клубове, при избори, въ Народното събрание, въ разнитѣ управления и въ вестницитѣ, които скоро смѣняха единъ други, при пълна свобода на печата. То бѣше нѣщо подобно като въ Чешко на 1848 г. На публични тържества интелигенцията играеше народни хора—дори и по улицитѣ. При туй шапкитѣ и цилиндритѣ не стояха добре на главитѣ; виждаше се, че тѣ сж ново нѣщо, намѣсто фесоветѣ и калпаци-